№ 205 სექტემბერი 26, ოთხშაბათი 1890 სექტემბერი 26, ოთხშაბათი № 205

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ ᲦᲘᲠᲘᲡ

ოფელ	მან.	კ.	ოფელ	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲬᲔᲠᲝᲜᲗ: ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲐᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲐᲒᲠᲐᲤᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, Მ. ᲒᲐᲠᲐᲜᲪᲘᲐᲡ ᲛᲔᲥᲐᲠᲘᲡ ᲞᲘᲠᲓᲐᲞᲘᲠᲘ, ᲗᲑ. ᲒᲠᲣᲖᲘᲜᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲨᲘ. ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲪᲕᲠᲔᲚᲔᲑᲔᲚ ᲡᲐᲮᲚᲗᲐ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲜᲪᲔᲚᲘᲠᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲗᲐᲒᲐᲜᲓᲐᲡᲬᲠᲐᲤᲝ ᲑᲐᲜᲐᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲘᲠᲐᲖᲔ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘ: ᲬᲚᲘᲡᲬᲘᲜᲘ ᲠᲣᲑᲚᲘ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲬᲔᲠᲝᲜᲗ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲐᲒᲠᲐᲤᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲔᲠᲘᲜᲒᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲘᲠᲐᲖᲔ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲬᲔᲠᲝᲜᲗ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲐᲒᲠᲐᲤᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲔᲠᲘᲜᲒᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲘᲠᲐᲖᲔ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲬᲔᲠᲘ ᲣᲜᲓᲐ ᲛᲘᲬᲔᲠᲝᲜᲗ ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲐᲒᲠᲐᲤᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲔᲠᲘᲜᲒᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐᲨᲘ, ᲛᲘᲠᲖᲝᲔᲕᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲘᲡ ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲤᲘᲠᲐᲖᲔ.

1877—1890 ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲝ ᲓᲐ ᲡᲐᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲝ ᲒᲐᲖᲔᲗᲘ 1877—1890

ᲓᲦᲔᲡᲐᲡᲚᲔᲑᲣᲚᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲝᲗᲮᲛᲔᲠᲘ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲐ ᲞᲐᲠᲐᲡᲙᲔᲕᲘᲡ, 28 ᲡᲔᲥᲢᲔᲛᲑᲔᲠᲘᲡ.

Отъ конторы редакціи

Всѣ объявленія, происходящія извнѣ Кавказской Области, принимаются исключительно въ центральной конторѣ объявленій бывш. Л. Метцль, въ Москвѣ, на Мясницкой, домъ Спиридонова.

ᲓᲐ. ᲘᲐ. ᲙᲔᲛᲔᲚᲘ

აწარმოებს სიცხლის სამართლის და გამოჯენის საქმეებს (Уголовныя и межевыя дѣла.) ეერა, აგურის ქუჩა, განჯუმოეის სახლი. (20—5)

ᲡᲐᲗᲔᲐᲢᲠᲝ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐ

ვისაც ჰსურს ემსახუროს ქართულს სცენას, მიჰმართოს ბ-ნ ვ. ა. აბაშიძეს ქართულს თეატრში დილის 10 საათიდგან 12-მდე. (10—8)

ᲬᲔᲠᲐ-ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡ ᲡᲐᲣᲧᲐᲠᲐᲓᲦᲔᲑᲘᲡ

ამ რამდენისამე თთვის წინად უმაღლესი ბრძანება იყო გამოქვეყნებული მასზედ, რომ სამეგრელოს თავადებმა და აზნაურებმა, რომელნიც დღემდე დამტკიცებულნი არ არიან რუსის იმპერიის თავადებად და აზნაურებად თავ თავიანთ ღირსების დასამტკიცებლად წერილობითი საბუთები უნდა წარადგინონ, სადაც ჯერ არს, და რომ განხილვა ამ საბუთებისა და გამორკვევა სამეგრელოს თავადთა და აზნაურთა ღირსება-უფლებისა უმაღლესად მინდობილი აქვს ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულოს. უეჭველია, თვით სამეგრელოს თავად-აზნაურები კარგად ჰგრძნობენ, რომ დიდი განსაცდელი მოელით და რომ მას აქვთ, რაც თავად აზნათრობის სახელითა და ღირსებით არიან აღჭურვილნი, ეგეთს განკითხვის დღეს არც-კი შესწრებიან. ამიტომაც არის, რომ დღეს მთელი თავად-აზნაურობა სამეგრელოსი იმის ძებნასა და ჩხრეკას შეუდგა, რასაც დიდი ხანია არავითარს მნიშვნელობას არ აძლევდა და რაიცა სრულიად მიეიწყებული და გადამალული ჰქონდა, ესე იგი საბუთებისას. ამ ქვეყნიერეოში იშვიათია ისეთი თავადი თუ აზნაური, შინ და გარეგან რომ ამ გვარს საბუთებს არ ეძებდეს და ნაცნობსა თუ უცნობს არ ეკითხებოდეს რომელისამე ძველის საბუთის მნიშვნელობის შესახებ, ეისაც-კი სადმე რამე საბუთი ეგულებოდა, ან უკვე გამონახული და ნაშო

ექეს, ანადა სცდილობს როგორმე იშოოს და განკითხვის დღეს გამოიყენოს; მზეზე გამოიტანეს ისეთი საბუთები, რომლებსაც დღის სინათლე არც-კი უნახავთ დაწერას შემდეგ, და ამიტომაც არის, რომ დღეს სამეგრელოს თავად-აზნაურობის ხელში დიდ-ძალი სხვა-და-სხვა საბუთი ტრიალებს და იმერეთის მეფეთა და გურიისა და სამეგრელოს მთავართგან გაცემული სიგელ-გუჯარები: თავადის თუ აზნაურის ღირსებისა, ყმა მამულისა და სხვა-და-სხვა წყალობის ბოძებისა, თუ მფარველობისა, მეფეთა, მთავართა და ამათ მოხელეთა განაჩენნი, დადგენილებანი, ბრძანებანი და კერძო წერილები, გარიგებისა, ნასყიდობისა, განბეჭობისა და გაყრის წერილები, კერძო შინაწერი ბარათები და სხვა-და-სხვანი, აი ის სხვა-და-სხვა ნაშთი წარსულისა, რომელიც დღემდე ცხრა-კლიტულში იყო მოქცეული და დღეს-კი სასინათლოდ არის გამოფენილი.

რა თქმა უნდა, რომ ამ გვარს საბუთებს დიდი მნიშვნელობა აქვს არა მარტო სამეგრელოსა და იმის თავად-აზნაურობის წარსულის საძიებლად, არამედ მთელის საქართველოს ისტორიისათვის. ეისაც-კი ამ გვარი საბუთები გადაუთვალიერებია, უეჭველია დაგეთანხმება, რომ იმათის შემწეობით შესაძლოა ნათელი მოეფინოს ბევრს ისეთს საგანს ჩვენის წარსულისას, რომელიც დღემდე ბნელითა არის მოცული. ეს საბუთები გეიჩვენებენ სამეფოთა და სამთავროთა საშმართველო წეს-წყობილებას, მეფეთა და მთავართა უფლებასა და სახელმწიფო შემძლებლობას, სხვა-და-სხვა წოდების უფლებათა ზრდასა და მატებასა, თუ კლებასა და შეკვეცასა, წოდებათა ურთიერთობასს, საშოსამართლო წეს-წყობილებას, ნაეთიერს ყოფა-ჯდომარეობას ქვეყნისას და ერისას, საშინაო განყოფილებას, ზნეჩვეულობას და სხვა-და-სხვა. ერთის ღირსებისა იყო და შეეფერებოდა მხოლოდ უბინდრო და ეელურს ერსა [68]). მონგოლეების მთელი ცხოერება მოწყობილი იყო სწორედ ისე, როგორც ყველა განუეთარებელისა და ეელურის ხალხის ცხოერებაა მოწყობილი: ეგრედ წოდებულს საგკარეულო წყობილებაზედ (родовой бытъ) დამყარდა მათი ცხოერება და ამ წყობილებაზედ შეჩერდა მაშინაც-კი, როცა მონგოლეების ბატონობას თითქო საზღვარი აღარა ჰქონდა. გვარს—ამ პირანანდელს ფორმას—ეერ გასცილდა მათი ცხოერება და ერეკლი, უზარმაზარი მონგოლია ისე დაირღვა და განჰქრა, რომ ნამდეილს სახელმწიფო წყობილებას ეერ ეღირსა. თვით მონგოლეების სჯულ-მდებლობა ამას ამტკიცებს: როგორც ჩინგის ხანის «დიდს იასას», ისე შემდეგ „ოირატის წესდებას“ საგნადა და აზრად ჰქონდა, მხოლოდ თვნნი და გვარნი დაეკავშირებინა, გარეგანი ერთობა დაემყარნა [64]). მთელს ამ სჯულ-მდებლობაში ისეთს ეერაფერს შეხვდებით, რომ განსიტყვით, არც ერთი საგანი არ არის ისეთი, რომ ამ საბუთებში ასე თუ ისე არ ახსებოდეს. მაშასადამე თვალწინ ისეთი ნაშთი გვაქეს ჩვენის წარსულისა და, რადგანაც, შემთხვევის წყალობით, ხელ-მისაწვდომი შეიქმნა, უნდა ეეცადოთ საშეილოშეილოდ დაცვას იმისას.

როგორც სსეა მრავალი, სასიკეთო და სასიძაღლო საქმე, ეგეც ჩვენმა წერა-კითხვის გამაერცელებელმა საზოგადოებამ უნდა ითაოოს და იკისროს, ეითარცა ერთად-ერთმა დაწესებულებამ, რომელსაც საგნად აქეს წარსული დაიცვას და მერმისს გადასცეს. ამიტომაც წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობამ უნდა მიჰმართოს სამეგრელოს თავადთა და აზნაურთა და სთხოოს,—რაც საბუთი მათთვის გამოსაყენებელი არ იქნება განკითხვის დღეს, წერა-კითხვის საზოგადოებას მიაწოდონ დასაცველად, და რაც საჭირო იქნება საეუბერნიო დეპუტატთა საკრებულოში წარსადგენად, იმისი-კი ნამდეილი დაიტოეონ, ხოლო პირი-კი იმივ საზოგადოებას გაუგზავნონ. საზოგადოების გამგეობა ავრეთვე კარგს იზამს, სანდო კაცებს მიმართოს და მიანდოს ამ საბუთების შეგროვება თუ გადმოღება, ეგოლწეთო, სამეგრელოში დღეს ისეთი გვარეულობა იშეიათია, ერთი, ორი წეერი რომ არა ჰყვიდეს ამ საბუთების მნიშვნელობის მცოდნე, და იმდიც გეაქეს, რომ, რაც საბუთი დღეს საჭირო არის, სამეგრელოს თავადნი და აზნაურნი წერა-კითხვის საზოგადოებას არ დაუჭერენ, მით უფრო არ უნდა დაუჭირონ, რომ იმათი საბუთები საშეილშეილოდ დაცული იქნება.

დასასრულ არ შეგეიძლია, არა ესთქვათ, რომ წერა-კითხვის საზოგადოებამ, რომელმაც ეგოდენი ძველი წიგნი შეაგროვა და მით ეკოდენი ღეაწლი დასდო საშეილშეილოდ, უნდა იკისროს ზემოსსენებულ საბუთების შეგროვება არა-მარტო სამეგრელოში, არამედ მთელს საქართველოშიც. დარწმუნებულნი ეართ, რომ ეინც ძველს წიგნს, საეარეულო საუნჯედ მიჩნეულს, უთმობს წერა-კითხვის საზოგადოებას, არც ძველს საბუთებს დაუჭერს, მით უფრო, რომ უფროს ერთი საბუთი დღეს გამოსაყენებელი არ არის. ქართულ-კახეთში, იმერეთსა და გურიაში დღემდე დიდ-ძალი სიგელ-გუჯარია დაცული, და იმედი უნდა ეიქონიოთ, რომ, რაკი წერა-კითხვის საზოგადოება სამეგრელოს საბუთების შეგროვებას შეუდგება, საქართველოს სხვა კუთხეებიდგანაც მიაწოდებენ ამ გვარსაეე ნაწარმოებს.

ა. ნა—ლი

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

*** კავკასიის მთავარ-მართებელი გენერალი შერმეტიეეი, როგორც შეეიტყეთ, ბათუმიდგან დღეს დაბრუნდება საგანგებო მატარებლით ტფილისში.

*** როგორც დეპეშამ გვაცნობა, საპატიმროების უმთავრეს მართეველობისა იყო და შეეფერებოდა მხოლოდ უბინდრო და ეელურს ერსა [68]). მონგოლეების მთელი ცხოერება მოწყობილი იყო სწორედ ისე, როგორც ყველა განუეთარებელისა და ეელურის ხალხის ცხოერებაა მოწყობილი: ეგრედ წოდებულს საგკარეულო წყობილებაზედ (родовой бытъ) დამყარდა მათი ცხოერება და ამ წყობილებაზედ შეჩერდა მაშინაც-კი, როცა მონგოლეების ბატონობას თითქო საზღვარი აღარა ჰქონდა. გვარს—ამ პირანანდელს ფორმას—ეერ გასცილდა მათი ცხოერება და ერეკლი, უზარმაზარი მონგოლია ისე დაირღვა და განჰქრა, რომ ნამდეილს სახელმწიფო წყობილებას ეერ ეღირსა. თვით მონგოლეების სჯულ-მდებლობა ამას ამტკიცებს: როგორც ჩინგის ხანის «დიდს იასას», ისე შემდეგ „ოირატის წესდებას“ საგნადა და აზრად ჰქონდა, მხოლოდ თვნნი და გვარნი დაეკავშირებინა, გარეგანი ერთობა დაემყარნა [64]). მთელს ამ სჯულ-მდებლობაში ისეთს ეერაფერს შეხვდებით, რომ განსიტყვით, არც ერთი საგანი არ არის ისეთი, რომ ამ საბუთებში ასე თუ ისე არ ახსებოდეს. მაშასადამე თვალწინ ისეთი ნაშთი გვაქეს ჩვენის წარსულისა და, რადგანაც, შემთხვევის წყალობით, ხელ-მისაწვდომი შეიქმნა, უნდა ეეცადოთ საშეილშეილოდ დაცვას იმისას.

როგორც სსეა მრავალი, სასიკეთო და სასიძაღლო საქმე, ეგეც ჩვენმა წერა-კითხვის გამაერცელებელმა საზოგადოებამ უნდა ითაოოს და იკისროს, ეითარცა ერთად-ერთმა დაწესებულებამ, რომელსაც საგნად აქეს წარსული დაიცვას და მერმისს გადასცეს. ამიტომაც წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობამ უნდა მიჰმართოს სამეგრელოს თავადთა და აზნაურთა და სთხოოს,—რაც საბუთი მათთვის გამოსაყენებელი არ იქნება განკითხვის დღეს, წერა-კითხვის საზოგადოებას მიაწოდონ დასაცველად, და რაც საჭირო იქნება საეუბერნიო დეპუტატთა საკრებულოში წარსადგენად, იმისი-კი ნამდეილი დაიტოეონ, ხოლო პირი-კი იმივ საზოგადოებას გაუგზავნონ. საზოგადოების გამგეობა ავრეთვე კარგს იზამს, სანდო კაცებს მიმართოს და მიანდოს ამ საბუთების შეგროვება თუ გადმოღება, ეგოლწეთო, სამეგრელოში დღეს ისეთი გვარეულობა იშეიათია, ერთი, ორი წეერი რომ არა ჰყვიდეს ამ საბუთების მნიშვნელობის მცოდნე, და იმდიც გეაქეს, რომ, რაც საბუთი დღეს საჭირო არის, სამეგრელოს თავადნი და აზნაურნი წერა-კითხვის საზოგადოებას არ დაუჭერენ, მით უფრო არ

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲐᲗᲐᲑᲐᲒᲘᲡ ᲒᲔᲯᲐ ᲓᲐ ᲐᲚᲐᲒᲣᲚᲐ

ᲓᲐ

ᲛᲗᲘᲐ ᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲚᲘᲡ

IV *)

პირველადეე ესთქვით, რომ სამართლის დება მოთხოვნილებასა და საჭირეოებაზედ არის დამოკიდებული. აღბუღას დროს გაზშირებულა, „შემოსულია სპენი უწესონი საქმენი“ და ათაბაგს სასტიკი ყურადღება მიუქცევია ბოროტებისათვის,—ძველს სისხლს არა დაეკელეთ-რა, მსუბუქი სასჯელი რო გაეჯინოთ, ბოროტება გაკრცელდება: „ამად არა ჩამოეაცარეთო, რომ აეი საქმე გაადვილებისო“.

პირველს წინა-სიტყეაობაში მოხსენებულია სხვა საყურადღებო ამბავიც: აღბუღა ამბობს, პაპაჩემის ბეკას დროს ფულად მიღებული იყო „ეაზნურა თეთრი [60]) და ჩვენ „დიდის წარჩინებულის მეფის გიორგის ქამისა თეთრი გაეაჩინეთო“—ორი დანგი და სეთი დანგო [61]), რადგან „ამა ქამთა შიგან ყაზანურობა მოკლებული იყოო“. აქ საყურადღებო ისაა, რომ „ყაზანურობის მოკლება“ მარტო კერძო მოელენას არ შეადგენს და საზოგადო მდგომარეობასაც აღნიშნავს. „ყაზანურობასთან“ ერთად მოისპო მონგოლების ბატონობა და სამართალიც ეროენულს გზაზე დასდგა, მშობლიურს ნიადაგზედ აღმოსცენდა. ამიტომაც ბეკასა და აღბუღას სამართალს „მონგოლური“ არა ამჩნე

ლობის უფროსი ბ-ნი გ. ნ. გალკინ-ერასსკი ტფილისში ჩამოვა ამ თვეის 29.

*** შაბათს, 22 სექტემბერს, ტფილისის „საბრანიანში“ კონცერტი გაიმართა ახალგაზდა მამღერაცლმა ბარიტონმა ბეგლარ ამირჯანიანმა. კონცერტზედ საკმაო ხალხი დაესწრო. ამირჯანიანს საკმაოდ ძლიერი და სასიამოვნო ხმა აქვს, ასე რომ თუ მართლა კარგად შეიმუშავა, თვალსაჩინო მომღერალი დადგება. ახალგაზდა ბარიტონი ტფილისიდგან ბაქოსა და განჯისაკენ გაემგზავრა და იქაც აპირებს თითო კონცერტის გამართვას, რათა გზის ფული შეგროვოს მილანში წასასელელად, სადაც მთავრობის ხარჯით უნდა მიიღოს სწავლა. სასიამოვნო ის არის, რომ ამირჯანიანს განუზრახავს ზოგი ერთ ოპერების სომხურს ენაზედ გადმოღება და სომხურის ოპერის შედგენა იმ სომეხ ამხანაგების შემწეობით, რომელნიც ამ ქამად ბლომად სწავლობენ თურმე კონსერვატორიაში.

*** ამ დღეებში ტფილისში ჩამოვიდა რეა ოჯახობა, რომელიც აურილა სარატო

ეხლა-კი ქრისტიანები გეკუერენ ყელში მეზრუესაო“. ამასთანავე ესიპ ბიჩოეი ეითომც-კი ღვთის მოყვარეა და სულ სულის საქმეზე ლაპარაკობს, იმის პირს ღვთის საამო სიტყვები არა სცილდება, ასე რომ ბევრს კიდეცა სჯერა იმის ღვთის მოსაობა:

აი სწორედ ამ სოფლის სისხლის მწოველმა (ობობა მალო-როსიულად გლიტი) მოინდომა და კიდეც გაბა თავის მახეში ერთი საცოდაე ქერი-ეი დედაკაცი (ქ. ზატისკეეიჩი), რომელსაც ჰყავს მშვენიერი, კოპწია, გასათხოვარი ქალი, ელენე, (ქ. მარკოეიჩი). ბიჩოეი დაყვავებით, ალერსითა და მაცდურებით მოჰხიბლავს ქერიეი დედა-კაცსა და გადიყვანს თავის ოჯახში. ელენე ეწინააღმდეგება დედას, მაგრამ რას იზამს. ურჩობას ეეღარ უწევს დედასა და მსხდეეს ბიჩოეის სახლში. მაგრამ ერთი გარემოება უშლის ბიჩოეს ხელს და იგი თავის საწადელს ეეღარ ასრულებს. ელენეს გაგიეებით უყვარს ახალგაზდა ყმაწვილი-კაკი, ანდრია (ბ-ნი. რუსლოეი) და ზიზღით ეკცეეა ყოველს ალერსს დაბერებულისა და გადაბრწყინლის ბიჩოეისას. ბიჩოეი ამ დაბრკოლებასაც მალე იშორებს თავ-ეედან. ანდრიას ამისი ეაღი მართებს და არჩობს, გინდა თუ არა, ეაღი გადამადეო. ანდრია იძულებულია, სხეაგან წაეიდეს სამუშაოდ. სწორედ ეხლა გაუთენდა დღე ბიჩოეს. ელენეს ალერსს უმატა, ყოველ დღე სჩუქრები მოაქეს და მდიდრულად მორთო, მაგრამ ბიჩოეის ალერსიც და მისი საჩუქრებიც გულს უშხამეს საცოდაე ქალს. სოფელში ხმა დაეარდა, რომ ელენე ბიჩოეს ხასად დაუჯდაო. ამას გარ და ანდრიას მოგონებაც მოსეენებას არ აძლეეს. რაკი ბიჩოემა ელენეს გული ვერ დაიყოლია, ოსტატობა ჩაედინა. წერილი აჩეენა ახალგაზდა ქალს, ეითომც ანდრია იწერებოდა, რომ დამიიწყე, მე აქ სხეა საყვარელი ეიშოეე და შინ მოსელას აღარ ეაპირებო. ეს ამბაეი მეხისაეით დაეცა ელენეს. გამშარებული საყვარლის ღალატით, გიჟეეით მიეარდება სუფრას, საცა დედა მისი და ბიჩოეი სასმელებს შეეკეეიან და სეამს რამდენჯერმე რომს, ბოლოს თეით ბოთლსაც სწედება. ქალი დაითერება და შეშლილეეით დაბორიალებს ოთახში.

ანდრიას დაბრუნება სულ ერთიანად ჩაეუშაეს ბიჩოეის ხრიკებს. ელენე ალერსით მოეხეეა ანდრიას, მაგრამ ის ზიზღით მოიშორებს: სხეის საყვარელს ჩემთან რა ხელი აქეს. ამას-კი ეეღარ იტანს ელენე და გულგახეთქილი დედამიწაზედ დაეცემა და კედება. გამშარებული ანდრია მიეარდება ბიჩოეს და ყელში დანას დასცემს და ქეთინინთ დაეკონება ელენეს გაციეებულს გეამს.

რაღა თქმა უნდა, რომ ბ-ნმა კროპიენიკამ დიდის ხელოვნებით შეასრულა ბიჩოეის როლი. ეს ბიჩი უმთავრესი როლია. მშვენიერად გაატარა კროპ-ენიკამ ის ალაგი პიესაში, როცა ელენე იმედ-დაკარგული და ბრაზ-მორეული ანდრიას ღალატით აჭყეტა აქამდის მისთვის საზიზღარს კაცსა და კოცნის ნებას აძლეეს. ქამგადასულის კაცის მხეცური გრძნობა და სიბრაზეული ისე მკაფიოდ იხატებოდა მის სახეზე, რომ მაყურებელს ზიზღი მოჰგეზრა. არა ნაკლებ ხელოვნურად მოუეიდა ბ-ნ კროპიენიკას ის ალაგი, როცესაც ანდრია უცაბედ შემოეარდება ოთახში. როგორც ქეა ისე გაშშედა ელდისგან, თითქოს ერთს წამში იატკეზე მილურსმესო. რიგიანად შეასრულა თავისი როლი აგრეთვე ქ. მარკოეიჩმა. მშვენიერად მოეეიდა მეორე მოქმედებაში სცენა სიმთერალისა და მესამე მოქმედებაში, როდესაც გონება შერეული ოთახში ანდრიას სახეს იგონებს და აჩრდილს დასდეეს დასაეერად. მართალია, მარკოეიჩი ისე დახელოვნებით ეერ თამაშობს ამ როლს, როგორც ქ. ზანკოეეეკასა, მაგრამ მაყურებელზედ მაინც დიდად მოქმედებს.

დანარჩენი მოთამაშენიც ანსამბლს არ ახეეენენენ. საზოგადოებას დიდად მოეწონა დრამა და ტაშის-კერით მრავალჯერ დაჯილდოეა ავტორიცა და მოთამაშენიც. ხალხი თეატრში ისე ბლომად არ იყო, როგორც სხეა წარმოდგენებზე გეინახავს. დასასრულს ხორომ იმღერა მალოროსიული სიმღერები და იცეკვეს სიმღერაზე. საკეერეელია ჩვენი საზოგადოება. როდესაც-კი ერთი ბეწეა რიგიანს თამაშს დაინახავს სცენაზე, მის სიხარულს საზღეარი აღარა აქეს. ორშაბათსაც სამჯერ გაამეორებინეს ცეკვა, ასე რომ ოფლში გაეურდნენ მოთამაშენი.

ა. ფ—ლი

დაბა ᲬᲘᲠᲔᲚᲘ

(მოწერილი ამბავი)

თელავი. მკეთხეველმა საზოგადოებამ უკვე უწეეს, რომ თელავის „დეპო“ წაადსა შინა აბრაამისსა გაისტუმრეს... თელავის საზოგადოებამაც გული არ დაეკლო თავის თანამემეგი და, თუ ეძესი წედაწადი შეინახა „დეპო“, ესეც ამითი მოინახა, რომ „დეპოსთვის“ შემნახველ-კაბესსებელი ამხანაგობაც (ბ-ნი) თან უნდა გეკეოდეთნა. კიდეეკარგი, რომ ჯერ-ჯერობით თელავის საზოგადოებაში მოიძოეებიან საზოგადო საქმის გულ-შემატკეეარნი და მსარი არ მისცეს ბახვის ანდრეის ამეკებთ. დროზე მოასწრეს და აუცილებელს საკვდილს გადაარჩინეს ეს ფრიად სასარგებლო დაწესებულება.

ამ თვის 9 და 10 იყო ბანკის წეკრთა საზოგადო კრება. კრებაზე ნათლად გამოარკვეს, თუ რა ეოფაშიც იყო დღემდე ბანკი და რაც მოელოდდა ახლო სანში... ჩვენ დადოკეთელს ქმეკანაზე ეეკვდა საზოგადო საქმე პირველად საუნსოოად დაიწყეს ხოლმე წარმოებას. ეს იმიტომ, რომ პირველს ხანში საქმის შეთაურად ისინი გამოდიან, ვინც მართლა და სიტეკვითაც და საქმითაც არა ჭკვდატობენ თავიანთ მოკალეობასს... დრო გადის, ქარიაკლური გულ-ასეკეკა — სიზარმაცე ეპარებათ ამ მეთაურებს და საქმე ამას ეკარდება ხელში, ვინც საქმის დაწეკებიდამეე კანზე იდგა და, თუ დაუახლოვდა, იმიტომ რომ საქმე მოკკარეკეული დაინახა. თელავის „დეპოსაც“ ასე დაემართა. რაკი ჩრჩილი ჩაეკარდა ხელში, დეპო წერნელასეკეთ ნელ ნელა გამოსწოკა და დღეს ხომ საეეჭოსაც გამოსტემრა... ეს ჩრჩილი დღეს ბანკს გადმდგეს აკვდეოფოობასეკეთ კაფსდებოდა. იქნება „დეპოს“ საქმე თკალ-წინ რომ არა ჭკნონდა თელავის საზოგადოებას, არც ბანკზე შეეტკეკეკ თავი, მაგრამ ერთხელ ნაწერკე წეკნელის ესსაამოენო არ არის და სწორედ ამიტომ საზოგადო კრებამ პირ-კამეურელი გამოასეკარნა ჩრჩილი ბანკის კარმიდამოდამ.

კრებამ ახალი კამეკობა ამოარჩია და დასკვალა, რომ ოოკელს წკეს (137 წკეარი ᲭᲔᲚᲘ თელავის ბანკს) შესარულებინოს წილის ფული 60 მან., რადგან 137 წკეარში სრული წილის ფული 42 წკარს აქეს მხოლოდ. ამასთანავე კრებამ აუცილებელ კალად დასდო კამეკობას, რომ ბანკის წესდებ შეეუკეკლად იყოს დაცული და აღსრულებულიყო, რადგან ჩვენს საზოგადო საქმეს ყველაზე უმეარეკელესად ძარს უთხრის წესდების ეკრეკეკნად არ ასრულება, ნაკლობა—მახლობლობა, ესრედ წოდებული, „ნათლიმამობა“, წესდების გადასეკეკა და თავისეკებურად გადასსეკეფეკა. კრებამ, რა-კი ასედი კამეკობა ამოარჩია და ბანკს სიცოცხლე არ მოუსთა, ზოგეერთთ კრებაზე დამსწრეთ ესე კერაფრად ეკნშნიკეთ და იძახდნენ: „დიდი ხანია ჩვენ ნაკეკოზრდოდთ და კამბობთ, რომ რაც ძალე ბანკის საქმეკეს „ლიკვიდაციას“ უშამთ, უფრო საუკეთესო იქნებაო“. სწორედ „ლიკვიდაციას“ მაკის უკბრო წამალი და არა ჩვენი ცდა და მეცადინეობაო...

ღმერთო, შენ აკეკშორე ამ კეკრის რწმენით აღეკურვილი მეთაურნი საზოგადო საქმეს!..

ასედ კამეკობის ეკეკრებად კრებამ ერთხმად ამოიჩია ნ. სეიმონაშეილი, მ. ცისკარაშეილი და თ. დ. ეკეკეკეკეკ... კისურეკეთ, რომ ასედ კამეკობას ჯერ-ოოკანი ფსა კამოეინოს, საზოგადოების რწმენა და ნდობა კაეკმართლებინოს და „ლიკვიდაციაა“ თუ რადაც ეშმაკეკა, იმის მოსხრეკებისთვის პირში ჩაკდა კამოეკელოს.

ი. კახელი

ᲧᲔᲠᲘᲚᲔᲑᲘ ᲠᲘᲯᲐᲭᲘᲡᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ

ამ თეეის ორს მე გეამართე მეკალისი დ. ხახეერეში საქეელ-მოქმედო განზრახე�t. საზოგადოებამ დიდი თანაგრძნობა გამოიინნა და ხარჯს გარდა შემოეიდა 450 მანათი, რომელსაც გიგზავნით და გთხოეთ ამ რიგად გაანაწილოთ: 150 მანათი გადაეცეს კნეინა მარიამ ეახტანგის ასულს ორბელიანისას საკალებო ᲭᲝᲚᲝᲚᲘᲡᲐᲗᲕᲘᲡ. ასი მანათი განსეენებულ დ. ზ. ბაკრაძის ფონდისათეის; ასი მანათი წინამძე

წერილი ამბები

ბრისტოლში ერთი კაცი ხოლერით მომკვდარა. ეს კაცი კარდიფში მუშობდა თურმე, შემდეგ მოსულა ბრისტოლში და სამს დღეს უკან კიდევ გარდაცვლილა. კაკმი დამარხეს მაგალრ დაწყვიტეთ.

— სამხრეთს საფრანგეთში წყალდადობას 20 მილიონი მან. ზარალი მოუტია მცხოვრებლებისათვის. 40-მდის კაცი დაძრწვალა.

— ნიკარაგუაში გუდკანი ამოკარგეს და ხუთი ჭალაქი დაანგრიეს. ამ გუდკანს მოინახავ ჭეშმარიტ და ათი წელიწადია, რაც გაჩერდა და კომლიც აღარ ასდიოდა. ხალხს ეგონა, სრულიად ბაქრია, მაგრამ ეხლა მიწის-ძრის დროს ხელ-ახლად დაიწყო კომლის და ნაცარტუტის ფრქვევა. შეშინებულმა მცხოვრებლებმა თავი დანებეს თავიანთ დაქცეულს სახლ-კარს და სხვაგან გადახიზნენ.

— ერთს სან-ანტონიდგან (მექსიკაშია) ნაფიორგში მოსულს ულაპარაკია, რომ მექსიკის რესპუბლიკის პრეზიდენტი დაიცი კინალამ არ მოჰკვდესო. 11 სექტემბერს საკრო დღესასწაული ეოფილა სანატონიოში. როდესაც პრეზიდენტი ჩრდილდნის დროს მოაკიერზე გადმომდგარა და ხალხისთვის მიუღიტნია დღესასწაული, უეცრად კიდეცას თოფი უსროლია დაცისთვის. შეთქმულნი 40-მდე ეოფილან და მათგან 15